

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดกลุ่มประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์เนื้อหาของคำขอโฆษณาผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตรวจพิจารณาโฆษณา เป็นเวลา 2 ปี คือ พ.ศ.2538 และปี พ.ศ. 2539

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบ่งเป็นข้อมูลประเภทเอกสารและข้อมูลการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ประการดังกล่าวได้จากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้จาก เอกสารคำขอโฆษณาที่ผู้โฆษณายื่นต่อกองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รายงานการประชุมของคณะกรรมการตรวจพิจารณาคำขอโฆษณา การประชุมสัมมนา การอภิปราย หนังสือพิมพ์ คำสั่ง กฎหมาย ระเบียบ และเอกสารของหน่วยงานราชการ
2. ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลซึ่งจะสามารถให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพิจารณาโฆษณาได้ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (depth interview) คณะกรรมการตรวจพิจารณาคำขอโฆษณา ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและปฏิบัติงานในช่วงปี พ.ศ. 2538 และ ปี พ.ศ. 2539 ดังนี้

- 1) นางสาวปราณี ธนสิทธิ์
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านยา (อดีตผู้อำนวยการกองควบคุมยา)
- 2) ว่าที่ ร.ต.วิศิษฐ์ ประวิณวงษ์วุฒิ
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านวิชาการอาหารและยา (อดีตผู้อำนวยการกองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา)
- 3) นายสานิต ศรีสังข์
หัวหน้ากลุ่มนิติการ
- 4) นางสุภาศิริ ศรีชาติ
สารวัตรอาหารและยา กองสารวัตร
- 5) นางสาวนิตย์ ทฤมชนม์
นักวิชาการอาหารและยา 8 ว, กองควบคุมยา (อดีตเคยเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
อนุกรรมการ กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา)
- 6) นางอรทา ปัญญาปฏิภาณ
นักวิชาการอาหารและยา 7 ว., กองควบคุมเครื่องสำอาง (อดีตเคยเป็นผู้ช่วย
เลขานุการอนุกรรมการ กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา)
- 7) นายศุภกาญจน์ โภคัย
นักวิชาการอาหารและยา 7 ว., กองควบคุมเครื่องมือแพทย์ (อดีตเคยเป็นผู้
ช่วยเลขานุการอนุกรรมการ กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ตารางเก็บตัวเลข จำนวนนับ ความถี่ และ ร้อยละ เพื่อแจกแจงข้อมูลต่าง ๆ
2. แนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์อนุกรรมการเพื่อศึกษาถึงแนวคิดและข้อคิดเห็นในการตัดสินใจ
งานโฆษณายาว่าเป็นอย่างไร เป็นตัวอย่างเพื่อประกอบความชัดเจน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์ผลการพิจารณาคำขออนุญาตโฆษณาของคณะกรรมการและพิจารณาคำขออนุญาตโฆษณา ดังนี้

1. แบ่งเป็นงานโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในแต่ละปีแล้วแสดงผลด้วยตารางแจกแจงจำนวนคำขอโฆษณา แยกเป็นปี พ.ศ.2538 และ ปี พ.ศ. 2539 และแยกตามประเภทสื่อคือวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อศึกษาสัดส่วนของจำนวนคำขอโฆษณาแต่ละสื่อ

2. ลักษณะประเภทยา แบ่งตามการออกฤทธิ์รักษาเป็น 13 กลุ่มได้แก่

- (1) ยาลดไข้แก้ปวด
- (2) ยาแก้หวัด
- (3) ยาถ่ายระบาย
- (4) ยาแก้ไอ ชุ่มคอ
- (5) ยาแก้คลื่นไส้อาเจียน วิงเวียน
- (6) ยาลดกรด ท้องอืดเฟ้อ
- (7) ยาบำรุง วิตามิน
- (8) ยาถ่ายพยาธิ
- (9) ยาแก้ท้องเสีย
- (10) ยาแก้ริดสีดวง
- (11) ฮอร์โมน
- (12) ยาทาคล้ายปวดเมื่อย
- (13) ยาใช้ภายนอก (รักษาโรคผิวหนัง ฆ่าเชื้อ หยอดตา/หู/จมูก พลาสติก)

3. ผลการพิจารณา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ อนุญาต อนุญาตมีเงื่อนไข และไม่อนุญาต แล้วแจกแจงความถี่ด้วยตารางนับแยกตามผลการพิจารณาทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น

4. ลักษณะประเภทความผิด โดยอาศัยกรอบพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2510 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งระเบียบข้อกำหนดอื่น ๆ แบ่งเป็น 15 กลุ่ม ได้แก่

- (1) ยาต้องห้ามโฆษณาตามกฎหมาย
- (2) โฆษณาโอ้อวดสรรพคุณว่าสามารถบำบัดรักษา ป้องกันได้อย่างศักดิ์สิทธิ์
- (3) โฆษณาสรรพคุณยาเป็นเท็จหรือเกินความจริง
- (4) โฆษณาเกี่ยวกับส่วนประกอบยาอันเป็นเท็จหรือเกินความจริง
- (5) โฆษณาทำให้เข้าใจว่าเป็นยาบำรุงกาย ยาคุมกำเนิด ยาแท้งลูก หรือขับระดูอย่างแรง
- (6) โฆษณาสรรพคุณยาอันตราย หรือยาควบคุมพิเศษ
- (7) โฆษณาโดยมีการรับรองหรือยกย่องสรรพคุณยาโดยบุคคลอื่น
- (8) โฆษณาโดยใช้วิธีร้องรำทำเพลง
- (9) โฆษณาโดยแสดงอาการทุกข์ทรมานของผู้ป่วย
- (10) โฆษณาโดยโน้มน้าวให้มีการใช้ยาโดยไม่จำเป็นเพื่อทดลองใช้ยา
- (11) โฆษณาที่มีข้อความ ไม่ตรงหรือไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดหรือที่เคยได้รับอนุญาตแล้ว
- (12) โฆษณาที่มีเด็กเป็นผู้แสดงหรือใช้ยาเอง
- (13) โฆษณาที่มีการใช้ภาษา รูปภาพไม่ถูกต้อง ไม่สุภาพ และไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
- (14) โฆษณาโดยวิธีแถมพก หรือออกสลากรางวัล
- (15) โฆษณาโดยสนับสนุนให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม

5. วิเคราะห์เนื้อหาของการโฆษณา จำแนกตามประเภทของยาและประเภทความผิดโดยงานโฆษณา 1 ชิ้นอาจมีการระบุความผิดหลายอย่างก็ได้ แล้วแจกแจงด้วยตารางบันทึกความถี่ของข้อห้ามหรือประเภทความผิดและประเภทยาที่มักพบการกระทำผิด

6. วิเคราะห์ถึงเหตุผลและข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการสัมภาษณ์อนุกรรมการในการพิจารณาโฆษณายาโดยสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ พร้อมยกตัวอย่างประกอบให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนต่อไป